

**Програмові вимоги з навчальної дисципліни
«Медичне право» для магістрантів спеціальності 081 Право
денної та заочної форм навчання**

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи медичного права

**Тема 1. Медичне право та його місце в системі права України.
Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні**

Правова природа медичного права (галузь права, інститут права, галузь законодавства). Медичне право України як галузь права: поняття, завдання, предмет регулювання. Медичне право як наука та навчальна дисципліна.

Медичні правовідносини: поняття, види і склад. Принципи і функції медичного права України. Система медичного права України. Джерела медичного права України.

Загальна характеристика законодавчого забезпечення охорони здоров'я в Україні. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я. Конституційне регулювання охорони здоров'я в Україні. Галузеве законодавство України у сфері охорони здоров'я. Нормативні стандарти надання медичної допомоги. Роль і значення рішень Європейського суду з прав людини у галузі охорони здоров'я, в системі законодавства про охорону здоров'я України, а також документів національних судових інстанцій.

Тема 2. Правові основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні

Здоров'я людини як фундаментальна медико-правова категорія. Господарська діяльність у сфері охорони здоров'я. Система органів охорони здоров'я. Управління в сфері охорони здоров'я. Державний контроль і нагляд у сфері охорони здоров'я. Проблеми реформування системи охорони здоров'я України: переваги і недоліки. Особливості формування госпітальних округів: правові аспекти.

Заклад охорони здоров'я України як суб'єкт господарювання. Система закладів охорони здоров'я. Ліцензування й акредитація закладів охорони здоров'я. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики. Нормативно-правове й організаційне забезпечення здійснення приватної медичної практики. Реклама у сфері охорони здоров'я.

Загальні положення про страхування у галузі охорони здоров'я: поняття, принципи страхування, суб'єкти, об'єкти та зміст страхових правовідносин. Співвідношення понять «медичне страхування» і «страхова медицина». Добровільне медичне страхування: стан законодавчого закріплення та практика застосування. Проблеми становлення і розвитку загальнодержавного обов'язкового медичного страхування. Страхування медичних витрат. Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Страхування

професійної відповідальності медичних працівників. Медичне страхування у країнах Європейського Союзу.

Поняття та ознаки медичної допомоги (якісна, кваліфікована, доступна, безоплатна). Види лікарсько-консультативної допомоги.

Право на медичну допомогу за законодавством України. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин. Види медичних послуг. Медична допомога і медична послуга: проблеми співвідношення.

Договір про надання медичних послуг: поняття, загальна характеристика та особливості виконання. Свобода договору про надання медичної послуги. Істотні умови договору про надання медичної послуги. Якість медичної допомоги пацієнту. Суб'єктний склад і зміст договору. Права та обов'язки сторін договору про надання медичних послуг. Відповідальність за неналежне виконання чи невиконання умов договору про надання медичних послуг.

Тема 3. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я. Інформована згода на медичне втручання. Лікарська таємниця

Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, загальна характеристика. Гарантії забезпечення прав людини у сфері охорони здоров'я. Ідеологічні та етичні гарантії прав людини у галузі охорони здоров'я.

Право людини на життя і медична практика: питання співвідношення. Право людини на життя в Рішеннях Європейського Суду з прав людини. Проблеми законодавчого регулювання права людини на охорону здоров'я.

Право людини на медичну інформацію: загальна характеристика і правове забезпечення.

Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення. Поняття лікарської таємниці. Медико-правове значення лікарської таємниці. Нормативно-правове регулювання інституту збереження лікарської таємниці. Суб'єкти збереження та об'єкт лікарської таємниці. Правомірність розголошення лікарської таємниці. Проблеми правової регламентації часових меж збереження медичної таємниці та збереження такої щодо публічних осіб. Співвідношення понять «медична інформація» і «медична таємниця»: доктринальне й нормативне. Правова танатологія: загальна характеристика.

Поняття інформованої згоди на медичне втручання. Загальні організаційно-правові питання інформованої згоди. Форми вираження інформованої згоди.

Змістовий модуль 2. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин та способи захисту їхніх прав

Тема 4. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин

Поняття і види суб'єктів медичних правовідносин.

Поняття пацієнта. Поняття та загальна характеристика правового статусу пацієнта. Проблеми та перспективи вдосконалення правового статусу пацієнта в Україні. Морально-етичні засади взаємин «лікар-пацієнт».

Особливості правового статусу законних представників у сфері охорони здоров'я. Міжнародно-правові стандарти у сфері прав пацієнтів. Права пацієнтів в окремих напрямках медичної діяльності.

Медичний працівник та його правовий статус: понятійно-категоріальний апарат і класифікація. Законодавче забезпечення і класифікація прав медичних працівників. Правове регулювання професійних прав й обов'язків медичних працівників. Правовий статус лікуючого лікаря за національним законодавством. Професійна етика та медична деонтологія при провадженні медичної практики. Проблеми та перспективи вдосконалення правового статусу медичного працівника в Україні.

Тема 5. Правове регулювання експертної діяльності у сфері охорони здоров'я в Україні. Правова кваліфікація дефектів надання медичної допомоги. Ятрогенна патологія

Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я: національне і зарубіжне законодавство. Поняття, види і значення медичних експертиз в Україні.

Правовий статус експерта за законодавством України. Висновок експерта. Види експертиз за законодавством України.

Медико-соціальна експертиза втрати працездатності: поняття і види. Судово-медична експертиза. Судово-психіатрична експертиза. Судово-психологічна експертиза. Військово-медична експертиза. Альтернативна медична експертиза. Патологоанатомічний розтин.

Правові основи біоетики: проблеми експертної діяльності щодо захисту прав пацієнтів. Патологоанатомічний розтин. Поняття лікарської (медичної) етики. Міжнародні стандарти лікарської етики та медичної деонтології. Біоетика як комплексна галузь, що займається питаннями медицини в рамках захисту прав людини.

Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види. Юридична оцінка дефектів надання медичної допомоги. Міжнародний досвід правової кваліфікації дефектів надання медичної допомоги

Лікарські помилки: поняття та класифікація. Види лікарських помилок. Юридична кваліфікація лікарських помилок та дефектів медичної допомоги.

Співвідношення понять «медична помилка», «лікарська помилка» та «нещасний випадок». Нещасні випадки як дефект надання медичної допомоги. Експертиза дефектів надання медичної допомоги.

Визначення та основні причини виникнення ятрогеній. Класифікація ятрогеній, місце ятрогенної патології в структурі несприятливих результатів медичних втручань. Ускладнення за результатами медичних втручань та їх правові наслідки. Юридична оцінка дефектів надання медичної допомоги. Правові проблеми ятрогеній і пошук шляхів їх вирішення.

Тема 6. Захист прав суб'єктів медичних правовідносин. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я

Поняття захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Форми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види, засоби здійснення. Юридичний конфлікт як підстава для захисту прав пацієнтів. Захист прав суб'єктів медичних правовідносин судом. Досудовий захист прав суб'єктів

медичних правовідносин. Неюрисдикційні способи захисту прав суб'єктів медичних правовідносин: самозахист; альтернативне розв'язання конфліктів; допомога незалежних громадських об'єднань; звернення до професійних медичних асоціацій. Професійна відповідальність та професійні ризики. Діяльність медичних громадських об'єднань. Міжнародні форми і засоби захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.

Юридична відповідальність суб'єктів медичних правовідносин: поняття, види. Юридична оцінка несприятливих результатів лікування хворих. Питання про кваліфікацію зобов'язань із заподіяння шкоди здоров'ю чи життю громадянина (пацієнта). Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників. Структура цивільного правопорушення. Підстави та характер цивільної відповідальності за заподіяну шкоду здоров'я. Цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних закладів. Умови настання цивільно-правової відповідальності у сфері медичної діяльності.

Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів. Професійний медичний злочин. Класифікація і види злочинів, за які медичні працівники можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність медичних працівників.

Змістовий модуль 3. Правове регулювання окремих видів діяльності у сфері охорони здоров'я

Тема 7. Правове регулювання трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини. Правове забезпечення репродуктивних технологій в Україні

Сучасна нормативно-правова база трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини. Основні проблеми та шляхи їх вирішення у сфері донорства. Поняття та види донорства за законодавством України.

Юридичне забезпечення організації та здійснення донорства крові та її компонентів: міжнародно-правові стандарти і вітчизняне законодавство. Умови правомірності здійснення донорства крові та її компонентів. Правовий статус донора в Україні. Законодавче забезпечення донорства органів та інших анатомічних матеріалів. Правові та біотичні проблеми донорства. Умови правомірності та засади трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини.

Загальна характеристика сфери репродуктивного здоров'я людини: національне законодавство та міжнародно-правові стандарти. Права та обов'язки людини у сфері охорони репродуктивного здоров'я: поняття, види, зміст. Особливості здійснення репродуктивних прав неповнолітніх. Особливості правового режиму донорства репродуктивних клітин.

Законодавче забезпечення репродуктивних технологій в Україні. Правові питання штучного запліднення. Умови та порядок проведення медичної стерилізації особи. Правове регулювання штучного переривання вагітності. Етико-правові проблеми реалізації права на використання контрацепції. Актуальні етико-правові питання клонування. Правові та етичні проблеми

медичної діяльності у сфері репродуктивних технологій щодо захисту прав людини. Правове забезпечення медичної генетики.

Тема 8 Правове регулювання сімейної медицини. Правове забезпечення надання психіатричної допомоги в Україні

Загальна характеристика сімейної медицини: поняття, принципи, значення і міжнародні стандарти. Законодавче забезпечення сімейної медицини в Україні. Правовий статус амбулаторії загальної практики – сімейної медицини. Правовий статус сімейного лікаря. Проблеми та перспективи розвитку сімейної медицини в Україні.

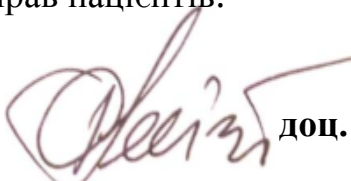
Загальна характеристика правового забезпечення галузі психіатрії в Україні. Види та порядок надання психіатричної допомоги в Україні. Особливості надання психіатричної допомоги у примусовому порядку. Правовий статус особи, якій надається психіатрична допомога. Правовий статус медичного працівника при наданні психіатричної допомоги. Біоетичні основи надання психіатричної допомоги.

Тема 9. Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності. Правове забезпечення проведення медико-біологічних експериментів в Україні

Правові основи фармації в Україні. Поняття та правовий статус фармацевтичних працівників. Роль фармацевтичних працівників при наданні медичної допомоги. Проведення фармацевтичної практики. Реклама лікарських засобів. Юридична відповідальність фармацевтичних працівників за професійні правопорушення. Загальна характеристика законодавства у сфері забезпечення населення лікарськими засобами. Створення і виробництво лікарських засобів: правові аспекти. Правове та етичне забезпечення проведення клінічних випробувань лікарських засобів. Державний контроль якості лікарських засобів в Україні. Реалізація лікарських засобів. Юридичні гарантії забезпечення лікарськими засобами і засобами медичного призначення окремих категорій населення в Україні.

Законодавче забезпечення проведення медико-біологічних експериментів в Україні. Медико-біологічний експеримент: поняття, ознаки і види. Умови правомірності та порядок проведення медикобіологічних експериментів з участю людини.

Клінічні випробування лікарських засобів на людині. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я щодо проведення медико-біологічних експериментів. Правові основи біоетики: проблеми медичної діяльності щодо захисту прав пацієнтів.

Керівник: доц. Руслана ГЕЙНЦ